

DÁVID BARAK

ZAHRABANÁ PRAVDA

MAFIÁNSKY TEROR
V DUNAJSKEJ
STREDE

ringier
axel springer

ringier
axel springer

Autor © Dávid Barak

Slovenský preklad: Lubo Navrátil

Vydavateľstvo: Ringier Axel Springer SK

www.aktuality.sk

ZAHRABANÁ PRAVDA

**Mafiánsky teror
v Dunajskej Strede**

Dávid Barak

DÁVID BARAK

ZAHRABANÁ PRAVDA

MAFIÁNSKY TEROR
V DUNAJSKEJ
STREDE

OBSAH	
Predslov	9
Podakovanie	11
MUŽ BY MAL MAŤ	
HRDOSŤ	13
Tvrdé jadro	15
Kone na faktúry	19
Policajné piánko	21
Pápayovci v meste	26
Nikdy viac	
Dunajská Streda	29
Už nás nezavrieš!	33
Konečne kriminalista	37
Návrat na ostrov pokoja.....	40
Ticho pred búrkou	45
Fiasco odposluchov.....	48
Bratia mimo systému.....	51
UŽ NIKDY NIČ NEBUDE	
TAKÉ, AKO BÝVALO	64
Spoločná kasa	69
Končíme, záverečná	72
Po bombe do exilu	75
Takto skončí každý	78
Mišo Maďar.....	81
Ten, ktorý zradil všetkých ..	85
Pomsta za brata	88
... ale nikoho nezabili	91
Časy sa menia	92
Lupiči znova úradujú	95
Veľké upratovanie.....	97
BOHOVIA VÁS TU	
NEZACHRÁNIA	110
Kráľ je mŕtvy, nech	
žije kráľ!	115
Ľudia tancujú.....	120
Smrť policajta.....	124
Nič sme tu nerozbili.....	126
Potlesk na križovatke.....	128
Scenáre na rozklad	131
Kľúčový únos	136
Jedna nehoda, dve obete ...	139
Smrť sivej eminencie	140
Svedok podozrivý z vraždy ..	142
Treba ich uložiť spať	144
Koniec je ďaleko.....	146
LEN OBYČAJNÝ VRAH	159
Pali z Medera	160
Nábor smrteľných síl	164
Žoldnier zločinu	
v uniforme	167
Útek v poslednej	
sekunde.....	170
Béla, ty ani teraz nie	
si úprimný	172
Prijemnú cestu, pane!.....	183
Hrobári z povolania	185
Koniec Nosatého	186
Diskreditácia ako	
z učebnice	188
Korunný princ	
v mlynčeku.....	191
Posledná rozlúčka	
s Raiszovcami	196
Vojna sa musí skončiť	200
Na rybách s Trnkom	201
Polievka s Lučanským	203
Návrat domov	205

PREDSLOV

Veci, o ktorých bude v tejto knihe reč, sú natoľko desivé, že by azda bolo lepšie vymazať ich navždy z ľudskej pamäti. Možno však len tak zabudnúť na niečo, čo vlastne ani nepoznáme? Ak temné udalosti minulosti nezaznamenáme, môžeme vôbec očakávať od svojich bližných, aby sa nenechali zviešť na scestie?

Zmena režimu po roku 1989 od základov preorala socialistický systém a zrejme málokto si uvedomoval, aké ťažké bude osvojiť si dovtedy neznáme hodnoty rodiacej sa demokracie. Stačí spomenúť, že náhly nástup slobody pár stoviek kilometrov od nás vyústil do krvavej juhoslovanskej vojny. V porovnaní s ňou sme ešte obišli dobre, no organizovaný zločin v nových pomeroch nadošiel na území Slovenska také rozmery, že jeho dôsledky vážne ovplyvňujú dianie ešte aj dnes. Dvojnásobne to platí na Žitnom ostrove, ktorý je obývaný prevažne maďarským obyvateľstvom. Tunajší gangstri patrili k najbrutálnejším - nie náhodou sa práve Dunajská Streda stala v roku 1999 miestom najkrvavejšieho verejného mafiánskeho zúčtovania v „západnom“ svete. Navyše, hoci sa na sklonku tisícročia dostávali významné postavy slovenského organizovaného zločinu postupne za mreže, ich maďarskí kolegovia si svoje hriechy buď brali rovno do hrobu, alebo desaťročia úspešne unikali pred spravodlivosťou. Na rozdiel od majoritnej populácie ľudia zo Žitného ostrova nemali šancu spoznať obľudnú realitu, v ktorej hlavnú rolu hrala bezuzdná túžba po moci, zrada a pomstychtivosť. Od Nežnej revolúcie muselo uplynúť tridsať rokov, aby sme o nepredstaviteľných ohavnostiach maďarskej mafie na Slovensku mohli prehovoriť bez filmovej idealizácie, otvorene a slobodne, ale hlavne faktograficky. A ak hovoríme o zločinoch, jedným dychom musíme spomenúť aj tých, ktorí sa proti zločinu pokúsili postaviť a bojovať s ním. Ľudia, ktorí v mene štátu vstupujú do ringu s organizovanou trestnou činnosťou, nemajú na

ružiach ustlané. Denne sa musia starať o bezpečnosť a hriechy iných. A čím lepšie svoju prácu vykonávajú, tým rizikovejšími sa stávajú ich všedné dni a súkromný život.

Možnosť spoznať neprikrášenú pravdu o divokých 90. rokoch by sme nemali premárniť. Za vývoj spoločenských pomerov sme zodpovední všetci, a preto nesmieme mlčať o ťaživej minulosti a problémoch súčasnosti. Po tridsiatich rokoch demokracie dozrel čas uvedomiť si, že tento systém nefunguje bez nášho pričinenia, že je našou povinnosťou deň čo deň vyhlasovať vojnu tým, ktorí sa pokúšajú presadiť spôsobom, že obchádzajú zákon a narušujú spoločenský zmier. Možno práve o tom je sloboda.

POĎAKOVANIE

Táto kniha by nevznikla bez príspevnia tých, ktorí sa v opisovanom období neúnavne pokúšali dokumentovať a vyšetriť trestné činy páchané podsvetím. Patrí im vďaka za ich obetavú prácu.

Osobitné poďakovanie patrí bývalému prezidentovi Policajného zboru Jaroslavovi Spišiakovi, celej redakcii spravodajského portálu Parameter.sk, mojej manželke za bezhraničnú podporu, knižnici Bibliotheca Hungarica, ktorá patrí pod Fórum inštitút pre výskum menších, novinárovi z portálu Aktuality.sk Jánovi Petrovičovi, všetkým respondentom, ktorí boli ochotní poskytnúť svedectvo o dianí v Dunajskej Strede v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, a všetkým pracovníkom médií, ktorí v tom čase informovali o opisovaných udalostiach. A v neposlednom rade musím spomenúť aj meno Jána Kuciaka, ktorý za to, že sa nebál odkrývať pravdu, zaplatil aj so svojou snúbenicou Martinou Kušnírovou životom. Odpočívajte v pokoji!

MUŽ BY MAL MAŤ HRDOŠŤ

„Čo čumíš, buzerant?“ vyštekol flegmaticky ksicht z chodníka smerom k policajnému vozidlu hliadkujúcemu na dunajskostredskej Hlavnej ulici. Šofér hlášku nepočul, ale nováčika, ktorý sa uniformou hrdil len niekoľko týždňov, urážka zdvihla zo sedadla. Písal sa rok 1992 a existencia miestnej „mafie“ bola už verejným tajomstvom.

„Tu môže policajtovi ktokoľvek vynadať do buzerantov?“ obrátil sa mladík na skúsenejšieho kolegu.

„Kto to tvrdí?“ vrátil otázku partner.

„Jeden z tých silných chlapcov, ktorí práve prešli pri aute...“

Šoféra nebolo treba príliš pobádať. V polícii pracoval už štyri roky, ale do mesta prišiel ako cudzinec. Nemal tu rodinu a spoločiatku ani známych, takže sa vždy potešil, keď dostal partáka, ktorý bral robotu rovnako vážne ako on. Policajné auto sa vzápätí prudko otočilo k nočnému baru za domom kultúry, kam smerovali aj dve postavy. V čase príchodu policajtov už sedeli v luxusnej červenej limuzíne. Nováčik vyskočil zo sedadla a doslova zdrapil za pačesy týpka, čo ho pred chvíľkou urazil.

„Koho si nazval buzerantom?“ kričal na strapatého chlapa a jednu mu aj vypálil. O pár sekúnd bol delikvent na zemi a policajt na ňom kľačal.

„Brzdite, šuhajkovia, lebo z tohto bude veľký príuser,“ oboril sa na nich šofér červenej limuzíny, ktorý medzičasom vystúpil spoza volantu. Obrovský kus chlapa blysol pištoľou a pohol sa smerom k staršiemu policajtovi, ktorý svižne vytiahol z auta služobný samopal a namieril naňho.

„Zostaň pekne tam, kde si! Prebieha policajný zákrok,“ formuloval policajt starostlivo.

„Policajt nie je buzerant! Pochopil si? Keď sa pozerá, tak sa pozerá a nečumí!“ zdôraznil nováčik a neprestajne tlačil k zemi „objekt“ svojho zákroku. To už z baru začali vychádzať ľudia a služobne starší príslušník so samopalom si uvedomil, že je čas ukončiť divadielko. Kolegovi naznačil koniec akcie a nenáhľivo opustili „miesto činu“, aby z náhodných svedkov udalosti neboli neskôr svedkovia proti policajtom – ak by ich mafia usmernila, ako majú vypovedať.

„Netušil som, že ty si takýto srdnatý chlapík!“ obrátil sa na mladého kolegu, keď nasadli do služobného auta.

„Boha jeho, toto si nemôžu dovoliť!“ odvetil nováčik, ktorý ešte stále dychčal.

„Nuž, na dunajskostredskej polícii nepoznám nikoho, kto by takto nabral na rohy Malého Cineho,“ znela pokojná odpoveď, po ktorej však nasledovala o to búrlivejšia reakcia.

„Toto bol Malý Cine? Ten nás teraz akože zlikviduje, či čo?“

Netušili, či incident bude mať nejakú dohru, darmo boli mužmi zákona, hľadali v nich obavy a nemohli si byť ani istí, či sa dožijú konca služby. Alebo ich „dajú dole“ až na druhý deň? Ak ani to nie, dokedy ich „mafia“ nechá na pokoji? Takéto a podobné myšlienky sa im prehánali hlavami. Báli sa, ale skúsenejší člen posádky, ktorý sa volal Jaroslav Spišiak, bol súčasne rád, že konečne má partáka, ktorý nepustil do gatí. Ktorý aj keď nevedel, koho gniavi na zemi, šiel hlavou proti múru a netrápilo ho, že z toho môže následne vzniknúť problém. V tom čase rešpekt k policajtom nebol automatickou záležitosťou, každý policajt si ho musel vybojovať. A toho, ktorému sa to nepodarilo, si vagabundi z podsvetia cenili nanajväč ako rohožku.

Na konci osemdesiatych rokov sa Spišiakovi príliš nedarilo zapadnúť do miestnych policajných kruhov. Nepochádzal z Du-

najskej Stredy, takže kolegovia ho vnímali ako prišielca, a tak sa k nemu aj správajú. Keďže predtým pracoval v hoteli, dialóg s nimi sa vyčerpával najmä otázkami, či nevie zohnať marky, doláre alebo západnú šmelinu. Ako nováčik mával podozrenie, že ho iba testujú. Nedokázal si predstaviť, že by muži zákona mohli byť súčasťou čierneho trhu, že by nezákonne niečo nadobudli, ale potom pochopil, že žil v ilúziách a že aj policajti sú len ľudia.

TVRDÉ JADRO

V tom čase boli miestom bujarých stretnutí, žraníc a pitiek vychytené čárdy Kukurica v Dolnom Štáli či holický Kondoroš, ktoré neskôr smutne preslávila mafia. A na tieto miesta boli neraz vysielané aj hliadky. Jednoduchý policajt, napríklad ako Jaroslav Spišiak, tu mohol spoznať žitnoostrovských zápasníkov, ktorí sa na týchto miestach vyskytovali ako vyhadzovači a dohliadali na poriadok. V tom čase boli v podstate na jednej lodi s policajtmí. Poznali sa navzájom, niektorí sa spolu aj priatelili. Pred Nežnou revolúciou boli zápasníci v podstate „len“ váženými športovcami a mnohí z nich to mohli dotiahnuť ďaleko, keby ich život nenabral iný smer. Na konci osemdesiatych rokov však ešte nikto nemohol tušiť, že väčšinu z nich úplne „vcucne“ podsvetie a stanú sa podvodníkmi, lupičmi, násilníkmi či dokonca vrahmi.

Keď sa Spišiak počas služby zoznámil s ľuďmi, ktorí neskôr v deväťdesiatych rokoch tvorili tvrdé jadro dunajskostredskej mafie, náhoda mu ponúkla ďalšiu zaujímavú známosť, keď sa s rodinou nastáhovali do prideleného služobného bytu. Časť sídliska Sever II bola pre množstvo neprispôsobivých Rómov už vtedy známa pod prezývkou Malajzia a väčšina policajtov tam odmietala služobné byty. Nie však mladý Spišiak, ktorý sa tešil, že vôbec dostal byt.

„Na schodisku som sa stretol s policajtom menom Andrej Raisz, ktorý ma privítal. Nový kolega, nový priateľ, bude nám tu spolu dobre – povedal. On bol policajt, synovia športovci, nuž som si pomyslel, že by sme mohli byť dobrými susedmi. Neskôr som zistil, že ten susedský vzťah nie je až taký skvelý, ako som očakával,“ spomína Spišiak na okolnosti sťahovania.

V policajných službách bol len necelý polrok, keď sa stretol s prvým tragickým prípadom. Na Silvestra roku 1988 sa v jednom rodinnom dome zabávali tínedžeri, kým rodičia boli na silvestrovskom večierku. Jeden z chlapcov mal podomácky vyrobené výbušné zariadenie, ktoré chcel odpáliť na blízkej lúke. Na prvý pokus sa mu to odpáliť nepodarilo, preto sa k objemnej petarde vrátil a vo chvíli, keď sa jej dotkol, nastal výbuch.

„Vyslali nás na miesto činu. Keď zaznel výbuch, decká vybehli z domu a všimli si, že ich kamarát leží nehybne na zemi. Keď sa mu v tme usilovali nahmatať hlavu, zistili, že mu chýba polovica lebky. Všetci boli šokovaní a chveli sa hrôzou. Bolo mi ich veľmi ľúto. Pomyslel som si, že už nikdy v živote nebudú mať radosť zo silvestrovských osláv, lebo vždy si spomenú na svojho priateľa a na desivý zážitok, ktorého súčasťou sa stali,“ spomína Spišiak na hroznú udalosť. Pre niektorých chlapcov to však napokon bola len prvá mŕtvoľa v rade, lebo neskôr sa z nich stali mafiáni a smrť sa stala každodennou súčasťou ich života.

V mladosti si svoju kariéru predstavoval tak, že bude bojovať so zločinom ako detektív, ale na to musel najprv istý čas pôsobiť ako hliadkový policajt. Neskôr ho prevelili do Brna na základný výcvik. Revolúcia v roku 1989 ho zastihla tiež v Čechách, tam sa presvedčil o tom, aký vplyv mala na verejný poriadok amnestia nového prezidenta Václava Havla, ktorá bola vyhlásená v januári 1990. Počas niekoľkých týždňov sa z českých väznic dostalo 23-tisíc odsúdených ľudí, na Slovensku išlo na slobodu 15-tisíc trestancov. V mestách československej federácie sa na uliciach objavili opité, vrieskajúce pochybné kreatúry. Keď sa Spišiak zo základného výcviku vrátil do Dunajskej Stredy, vítali ho tam podobné pomery. Stretával osoby, ktoré nikdy predtým nevidel, a bývalí trestanci zaplnili priestory reštaurácií a krčiem. Predtým sa policajti podchvíľou zastavili v krčme na kofolu a čašníci ich neraz volali asistovať pri záverečnej, keď hostia neboli ochotní ukončiť zábavu. Počas socializmu predstaviteľov štátnej moci všetci poslúchli, ale po nástupe demokracie sa im neraz vzopreli. Boli takí, čo zašli aj ďalej. Napríklad v krčme v Malom Blahove, ktoré je mestskou časťou Dunajskej Stredy, hostia brutálne zbili

dvoch policajtov a „náhradného policajta“, čiže člena pomocnej stráže vtedajšej verejnej bezpečnosti. Hliadka sa tam pritom zašla len osviežiť. V týchto časoch vychádzalo na povrch, ktorí policajti to myslia vážne a sú ochotní svojimi činmi vybojovať si úctu aj pred najpluhavejším oplanom a ktorí štátnu službu len zneužívajú.

Spišiak aj na vlastnej koži ihneď pocítil, ako sa zmenila klíma. Pri jednej z prvých služieb zašiel na malinovku do pajzla prezývanej Fejšli. Spoločnosť mu robil kolega, v tom čase vojak, ktorý slúžil spolu s policajtm. Knajpa bola plná čerstvo amnestovaných zločincov. Hoci bolo ešte len predpoludním, podgurážení hostia už svorne spievali a oslavovali novú slobodu. Keď hliadka vkročila do putiky, spev ihneď prestal, akoby uťalo, a atmosféra citelne zhustla. „Všetci upierali zraky na nás, ale vedel som, že keď cukneme, na celý život budeme pred týmito ľuďmi odpísaní. Takže sme vykročili k výčapu. Vypýtal som si dve malinovky, vtedy sa tomu hovorilo aj krachelka. Výčapníkovi sa triasli ruky, vedel, že s naším príchodom prichádza aj pohroma. Zaplatil som a ako som si výdavok pchal do vrecka, popadali mi nejaké drobáky. Pozbieral som ich, ale niekto sa ozval: Hej, fízle, ešte ti tam nejaký šesták zostal, zdvihni aj ten! Videl som, že na dlážke je už len prilepená žuvačka, ale on dorážal ďalej. Nenechávaj tu v tejto krčme svoje špinavé prachy! – zvyšoval hlas. Povedal som mu, že tam už nič nie je, a on pristúpil tesne ku mne a zadíval sa mi do očí.

„Si nervózny?“ pýtal sa ma zoči-voči.

„Nie,“ odpovedal som, no prezradili ma líčne svaly, ktoré mi začínú pulzovať vždy, keď som napätý.

„Ale veď vidím, že si nervózny, lebo ti držka poskakuje,“ rozhňoval sa a už sme sa takmer dotýkali nosmi.

„Hovorím ti, že nie som nervózny,“ odvetil som úsečne, aby som ukončil debatu.

„Teraz buď frajer, už je demokracia a veci už bežia ináč ako v minulosti, keď ste na mňa šli štyridsiati. Postav sa mi zoči-voči a ukáž, aký si chlap!“ provokoval vytrvalo.

Bolo jasné, že jediným prijateľným východiskom je dať bodku na koniec príbehu. Spomenul som si na jeden ťah, ktorý sme sa učili počas výcviku. Jeho podstatou je, že ak je protivník blízko

teba, musíš mu prišliapnúť nohu a súčasne ho sotiť. Takto ho poľahky dostaneš na zem. Prišliapol som mu teda nohu a poriadne sotil, veru, prevrátil aj jeden stôl a obliat sa pivom. Jeho kumpáni sedeli za ním, takže nevedeli, že som ho len odstrčil, mysleli si, že som mu takú vypálil, že odletel. Zbierali ho zo zeme a ja som po očku sledoval, či sa nevyrútia na mňa, ale boli takí prekvapení, že len na mňa civeli.

Ak sa ešte raz niekto bude takto správať k policajtovi, dopadne ešte omnoho horšie – vyhlásil som a opustili sme miestnosť.

Chlapík, ktorého som prekotil, bol neslávne známy kriminálnik, ktorému nikto inak nepovedal len Latabár. Pri našom ďalšom stretnutí mi povedal, že vo väzení bol majstrom v pretláčaní rukou a že keď sa dostal na slobodu, ja som ho porazil. Keď som takýchto ľudí stretával, úctivo ma zdravili. Dobrý deň, šéfe! Je všetko v poriadku? – kričali z druhej strany ulice.“

Po zmene režimu a po amnestii sa zmenilo aj vystupovanie a správanie zápasníkov, ktorí boli dovtedy známi ako obyčajní vyhadzovači. Očividne zbohatli, pili drahší alkohol a začali sa zaoberať „importom“ jazdených západných áut.

„Spolu s mladými policajnými kolegami sme sa zamýšľali, čím to je, že sa im začalo tak dobre dariť, odkiaľ majú zrazu toľko peňazí. Prvý znak toho, že začínajú byť nejakou formou organizovaní, bolo vyhlásenie, že čárda Kondoroš je ich územie a že ‚chránia‘ jeho parkovisko. Nerozumeli sme celkom, pred čím treba miesto chrániť, veď kamionisti zaparkujú, pospia si a ťahajú ďalej. Časom sa na parkovisku objavili prostitútky, každú noc nás tam posielali, aby sme ich predviedli – rovnako ako parkovisko aj ony boli strážené zápasníkmi. Zakrátko vysvitlo, že územie vlastne chránia pred sebou samými, pretože oni boli hrozba aj ochrana v jednej osobe. Keď kamionisti boli ochotní zaplatiť, vodiči i náklad boli v bezpečí. Pľac mali pod palcom Zolko Hodossy a Milan Sipos. Keď sa začali objavovať na stále luxusnejších autách, pomysleli sme si, že už musia mať aj iný príjem ako len z ‚udržiavania poriadku‘. Raz som sa na parkovisku Milana Siposa aj opýtal, odkiaľ majú zrazu toľko peňazí. Odvetil, že s Tomim Vidom predávajú hračky a že je to bomba kšeft. Bolo to hodnoverné vysvetlenie, pretože

trh bol v tom čase zaplavený novými hračkami, o ktorých deti za socializmu ani nesnívali, a reklama na ne tiekla ešte aj z vodovodného kohútika.

Neskôr sa nám dostalo do uší aj to, že niektorí veľkomeďskí Rómovia hrajú medzi sebou karty o miliónové sumy. Každé kolo začínali s novým balíčkom, ktorý im majiteľ krčmy predával po päťsto korún, hoci balíček kariet v novinovom stánku predávali za pár halierov. Ale pre nás bolo na celej veci zaujímavé niečo iné. V hlavách nám vrtala skôr otázka, odkiaľ majú títo chlapi toľko peňazí, aby pravidelne mohli hrať o milióny.“

V krajine vo veľkom „zúrila“ demokracia. Polovica Európy sa v okamihu zbavovala desaťročia trvajúceho útlaku, avšak ďalšie desaťročia trvalo, kým sme sa naučili narábať s nadobudnutou či vybojovanou, v každom prípade však vytúženou slobodou. Bol by zázrak, keby sa to podarilo hneď. Veď v časoch socializmu si ľudia zvykli, že štát ich bude držať za ručičku, ak budú ochotní nevytrčať z davu. Keď sa tento neudržateľný, v skutočnosti falošný pocit istoty razom skončil, nastúpila SLOBODA s veľkými písmenami a časť spoločnosti jednoducho nevedela, ako s ňou narábať, čo si s ňou počítať. Väčšina nemala pojem ani o tom, ako sa o seba postarať, čo znamená, že jedinec slobodne rozhoduje o svojom osude a nikto mu negarantuje priemerný „blahobyť“. Realitu v čase však príliš nezaujímá, či sú spoločnosť alebo štátna správa pripravené na novú situáciu. Starý režim padol, nastala demokracia, čiže „vláda ľudu“, ktorú si podaktorí vysvetľovali doslovne. Najmä tí, ktorí tušili, aké bohaté možnosti v sebe skrýva prechodné obdobie, tých pár rokov, kým sa nový režim udomácní a prispôsobí novým výzvam.

KONE NA FAKTÚRY

Všeobecná amnestia vychrčila do regiónu hordy trestancov. Objavili sa neznáme pofidérne kreatúry, ktoré vo väzení strávili dlhší úsek svojho života ako na slobode. Zločinci starého režimu pokračovali tam, kde predtým prestali, s tým rozdielom, že „novú“ štátnu moc a jej zákony rešpektovali ešte menej ako tú starú. Aj v Dunajskej Strede a jej okolí sa ako šibnutím čarovného prútika